

Asia: VN/27386/2023-VNK-31

Luonnos valtioneuvoston toimenpideohjelmaksi rasismien torjumisesta ja yhdenvertaisuuden edistämisestä

Tarkentavat kysymykset

Millaista sidosryhmäyhteistyötä tulisi tehdä toimeenpanon aikana (yhteistyötahot, yhteistyön muoto ja fokus)?

Kokonaisuudessa ohjelmassa olisi hyvä tunnistaa ja huomioida romanityön valtionhallinnolliset rakenteet. Valtakunnallinen romaniasiain neuvottelukunta, Alueelliset romaniasiain neuvottelukunnat sekä Romanipoliittinen ohjelma 3. Paikallistasolla kaupunkien ja kuntien alaisuudessa paikalliset romanityöryhmät. Romanityössä punaisena lankana on yhteistyö, hyvät väestösuhteet sekä jatkuva kehittyminen rasisminvastaisessa työssä. Suomen romanit ovat Suomessa vähemmistö, joka kokee erityisen paljon syrjintää.

Tukena on tutkittua tietoa; asuminen, koulutus, työllisyys, palveluiden saanti.

Vähemmistövaltuutetun sekä lapsiasiavaltuutetun tutkimuksissa ja selvityksissä toistuvasti todetaan romaneiden syrjintä.

Miten ja missä toimenpiteissä risteävän ja moniperusteisen syrjinnän torjuminen tulisi erityisesti huomioida?

Toimenpiteitä on vähän. Toimenpiteet ovat yläkäsitteisiä.

Mitä sellaisia toimenpiteitä toimenpideohjelmasta puuttuu, joita valtioneuvoston yhdenvertaisuustiedonannon puitteissa pitäisi mielestäsi edistää?

On tärkeää mainita että Antigypsyismi on lisääntynyt. Antigypsyismi pitäisi myös olla omana toimenpiteenään mukana edistämistyössä.

Miten toimenpideohjelman tavoitteiden toteutumista ja vaikutuksia tulisi seurata?

Arvioinnissa olisi hyvä olla mukana vähemmistöjen edustus.

Muut kommentit

Tarkemmat kommenttimme on viimeisessä sarakkeessa.

Toimenpideohjelman laatimisen yhteydessä olisi ollut hyvä järjestää osallistavin menetelmin vähemmistöjen kanssa kuulemistilaisuuksia, joiden yhteydessä olisi kerätty mahdollisia toimenpiteitä aluetasolta.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitos mahdollisuudesta kommentoida. Kommentointi on toteutettu yhteistyössä Alueellisten romaniasiain neuvottelukuntien suunnittelijoiden kanssa sekä Oulun ja Kajaanin paikallisromanityöryhmien puheenjohtajien kanssa.

1.1 Tilannekuva ja toimintaympäristö (s. 8-9)

Romaneista ei mainintaa. Tilannekuvassa ja toimintaympäristön kuvauksessa olisi hyvä mainita romanit ja että he ovat tutkimusten ja tilastojen valossa erityisen syrjitty vähemmistö. On tärkeää, että romanivähemmistö ei jää näkymättömäksi toimenpideohjelmassa.

Romanien syrjintä on vakava ihmisoikeusongelma Suomessa, mistä maamme saa myös moitteita kansainvälisiltä ihmisoikeuksia valvoilta elimiltä. Suomessa romanien elämässä syrjintä näkyy yhä arkipäivän tilanteissa, tyypillisesti loukkaavana häirintänä tai niin, että palvelu evätään tai tarjotaan rajoitetummin tai loukkaavin ehdoin. Usein rakenteellista syrjintää ei tunnisteta romaneiden osalta. Vihapuhe romaneita kohtaan on hyvin yleistä ja siihen pitäisi puuttua tiukemmin valtionhallinnon tasolla. Poliisin ja romaniväestön välillä on edelleen suuri luottamuspula, jonka pitkää historiaa on heikentänyt Helsingin poliisin toteuttama etninen profilointi.

1.3 Toimenpideohjelman toimenpidekokonaisuudet (s.10)

(Yhteistyötä tehdään toimenpideohjelman toimeenpanon aikana laajasti yhteiskunnan eri toimijoiden, kuten kansalaisjärjestöjen kanssa.)

Tähän kohtaan olisi hyvä lisätä: sekä Alueellisten romaniasiain neuvottelukuntien kanssa.

1.3.4 Rasistisen häirinnän ja väkivallan torjunta (s. 11)

Hyvä että mainitaan antisemitismi. On tärkeää, että mainitaan myös antigypsyismi, joka on olemassa oleva ilmiö ja kasvanut. Olisi tärkeää tunnistaa ja tunnustaa antigypsyismi.

1.4 Toimenpideohjelman toimeenpano ja seuranta (s. 12)

Tähän kohtaan voisi lisätä Alueelliset romaniasiat neuvottelukunnat. Näin ehkä vahvistaisimme asemaamme, usein Alueellisiin romaniasian neuvottelukuntiin ollaan yhteydessä kun halutaan romaneista tietoa.

2 Toimenpideohjelman tausta ja fokus (s. 13)

Olisi hyvä mainita Suomen romanipoliittinen ohjelma. Valmistelussa otettu huomioon ROMPO 3.

3.2 Yhdenvertaisuuden lupauksesta kohti yhdenvertaisuuden toteutumista (s. 16)

Positiivista, että löytyy maininta romaneista. Olisi hyvä mainita, että Suomen romanit kokevat erityisen paljon syrjintää.

3.3 Toimenpideohjelman linjaukset rasismien torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi (s. 18-19)

”Petteri Orpon hallitus on osoittanut 6 miljoonan euron...” Olisi tärkeää, että varoihin korvamerkittäisiin kunkin vähemmistön/kohderyhmän syrjinnän vastaiseen työhön resursseja, jotta budjetti jakautuisi tasa-arvoisesti.

Lisäpanostukset nuorten yhdenvertaisuuteen ja osallisuuteen (s. 19)

Lapsiasiavaltuutetun kysely, jossa aiheena olivat romanilapset. Olisi hyvä tehdä kyselyn tuloksista nostoja; muun muassa turvattomuus, huoli tulevasta, syrjintä, jne.

4.3 Yhdenvertaisuuden toteutumiseen liittyvä tietopohja (s. 24-25)

On tärkeää, että tietopohjaa toteutettaessa huomioidaan ja kunnioitetaan vähemmistön kulttuuria. Tietopohjan laatimisessa romaneiden osalta pitää olla valmis jalkautumaan kentälle, kuulemaan romaniedustajia.

4.4 Eri väestöryhmien väliset suhteet valtakunnallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla (s. 26-27)

Romanit eivät näy tässä. On tärkeää, että tunnistetaan myös romanit. Romanit ovat olleet noin 500 vuotta Suomessa, rinnakkaiselo ja yhteistyö pääväestön kanssa on ollut pitkää. Romanityössä (VRONK, Aronk ja kaupunkien paikallisromanityöryhmät) ovat pioneereja hyvien väestösuhteiden osalta. EU:n tasolla Suomen romanityön rakenteet ovat saaneet kiitosta ja olemme suunnan

näyttäjiä. Tässä kohden on hyvä hyödyntää suomalaista osaamista ja kokemusta hyvistä väestösuhteista ja niiden luomisesta.

5 Kasvatus ja koulutusjärjestelmä sekä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikka (s. 29-31)

Ei mainita romaneista. Tähänkin löytyy tutkittua tietoa OPH:lta ja lapsiasiavaltuutetun kyselystä. Romaninuorten on todella haasteellista saada esimerkiksi työssäoppimispaikkoja. Valitettavasti usealla katkeaa opiskelu kun ei saa työssäoppimispaikkoja. Oppimateriaaleihin liittyen romaneista on edelleen todella heikosti tietoa.

5.3 Yhdenvertaisuus ja moninaisuus taiteen ja kulttuurin sekä vapaa-ajan toiminnassa (s. 34)

Toimenpiteenä voisi olla romaneiden osalta, että perustetaan romanikulttuurikeskus, ROMPO 3:een ja miksei ROMPO 2:eenkin nojaten, kun ehdotus on niissä kummassakin.

6 Työelämän yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys (s. 35-27)

Tähän löytyy taustatietoa romaneiden osalta, kuinka haasteellista on työllistyä tai päästä työhaastatteluun. Tähän tarvittaisiin oma toimenpide romanien osalta. Romanien työllistyminen on erittäin vaikeaa. Tällä hetkellä suuri osa romaninuorista kouluttautuu ammattiin mutta monikaan ei työllisty. Tämän tunnustaminen ohjelmassa olisi tärkeää.

7 Rasistisen häirinnän ja väkivallan torjunta (s. 38-39)

Romaneita ja heidän kokemaansa syrjintää ei mainita. Romanien syrjintä on vakava ihmisoikeusongelma Suomessa, mistä maamme myös saa moitteita kansainvälisiltä ihmisoikeuksia valvoilta elimiltä. Rasistinen häirintä ja väkivalta romaneita kohtaan on ollut usean vuoden ajan kasvussa. Syrjintä sekä häirintä ovat entistä räikeämpää.

9 Toimenpideohjelman seuranta ja arviointi (s. 45)

Romanitoimijoiden tulisi olla mukana arvioimassa, esim. Alueelliset romaniasiain neuvottelukunnat Kokonaisuudessa ohjelma tarvitsee enemmän toimenpiteitä ja romaneiden osalta tunnustamista ja huomioimista. Valtionhallinto on tuottanut tutkittua tietoa Suomen romaneiden tilanteesta, ja sitä on hyvä hyödyntää.

Ohjelmasta puuttuu jatkuvan kehittymisen malli, ja että tuetaan olemassa olevaa laadukasta työtä, jota tekevät useat viranomaiset. Ohjelmasta ei tule esille se, että tunnustetaan tai tunnustetaan ne hyvät valtionhallinnon sekä aluetason yhdenvertaisuustyön osaajat. Hyvä olisi että kaupunkien yhdenvertaisuussuunnitelmat myös nostettaisiin ohjelmassa esille.

Romanityössä hyvien väestösuhteiden näkökulma on todella tärkeää, ja teeman osalta olisi hyvä lisätä enemmän toimenpiteitä sekä hyödynnettäisiin romanityön valtionhallinnon osaamista sekä kokemuksia enemmän.

Alueellisten romaniasiaain neuvottelukuntien sihteerien kommentteja:

Ohjelmassa ei ole jatkuvan kehittymisen mallia ja sitä tarvittaisiin.

- Vastuutahot pitäisi näkyä paremmin, sekä kuka ja miten toimenpiteitä koordinoidaan.
- Ihmisten perustarve on tulla kuuluksi ja nähdyksi olisi hyvä, että romanit näkyvät ohjelmassa paremmin. Jopa toimenpiteitä.
- Toimenpideohjelmassa painopiste on enemmän viranomaissuunnassa. Hyvä olisi jos toimenpiteiden toimenpiteet suuntaavat myös vähemmistöihin. Ajatuksena kahdensuuntaista vaikuttamista
- Vähemmistöillä on suuri huoli yhteiskunnassa lisääntyneestä eriarvoisuudesta, vihapuheesta, syrjinnästä. Kyseisen tiedostaminen ohjelman alkutekstistä voisi olla hyvä
- Toimenpiteet tarvitsevat enemmän konkretiaa. Liian yläkäsitteisiä.
- Ohjelmassa olisi tärkeää, että vähemmistövaltuutetun ja lapsiasiavaltuutetun syrjintätiedot vähemmistöistä näkyisi paremmin.
- Romaniväestölle tarvittaisiin toistuvien syrjintä kokemusten selvittämiseen psykososiaalista tukea/apua. Saamelaisvähemmistöllä on kyseistä ja se on todettu saamelaisten keskuudessa hyväksi.
- Mikä on romaneiden osalta työllistymisen tilanne. Koskeeko tämä vain maahanmuuttajia. Romaneiden koulutustaso on noussut hyvin. Edelleen romaniväestön on hankala saada töitä.

Lausuntoa on ollut antamassa:

Pohjois-Suomen Alueellisen romaniasiaain neuvottelukunnan suunnittelija

Itä-Suomen alueellisen romaniasiaain neuvottelukunnan suunnittelija

Länsi-Suomen alueellisen romaniasiaain neuvottelukunnan suunnittelija

Etelä-Suomen alueellisen romaniasiaain neuvottelukunnan suunnittelija

Siurua Maria

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Lindgren Henry

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Siurua Maria

Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Lindgren Henry

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto